DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-667-9-7

ПОРІВНЯННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ З ЦИФРОВІЗАЦІЄЮ ОСВІТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Гринько В. М.
викладач кафедри фізичного виховання та спорту
Український державний університет залізничного транспорту
м. Харків, Україна

Назаренко І. І.
старший викладач кафедри практичної психології
і інноваційних оздоровчих технологій
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
м. Харків, Україна

Бодренкова І. О.
к.н.ф/к та с.,
старший викладач кафедри фізичного виховання
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна

Мошенська Т. В.
кафедра гімнастики, спортивних танців та хореографії
Харківська державна академія фізичної культури
м. Харків, Україна

Цифрова трансформація є одним із ключових напрямів модернізації сучасної освіти. Активний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, поширення цифрових платформ, хмарних сервісів та інструментів штучного інтелекту істотно змінюють організацію освітнього процесу, методику викладання й науково-дослідну діяльність [1, с. 14]. Особливої актуальності ці процеси набули після пандемії COVID-19 та в умовах воєнного стану в Україні, коли цифрові технології стали основним засобом забезпечення безперервності навчання.

Цифровізація охоплює практично всі галузі освіти, однак особливості її впровадження залежать від специфіки навчальної дисципліни. Для історичної освіти цифрові технології відкрили нові можливості щодо використання електронних архівів, цифрових музеїв, інтерактивних карт

та історичних баз даних. У фізичному вихованні цифровізація пов'язана із застосуванням мобільних застосунків, носимих пристроїв, систем відеоаналізу рухів, технологій віртуальної реальності та цифрового моніторингу фізичної активності [2, с. 31].

Питання цифровізації освіти висвітлено у працях українських і зарубіжних учених, зокрема щодо розвитку цифрових компетентностей, використання інформаційно-комунікаційних технологій, штучного інтелекту та цифрових освітніх платформ. Водночас комплексних досліджень, присвячених порівнянню цифровізації історичної освіти та фізичного виховання, недостатньо, що й визначає актуальність цього дослідження.

Цифрові ресурси та освітні платформи. Цифрові ресурси стали невід'ємною складовою сучасного освітнього процесу. В історичній освіті вони представлені цифровими архівами, електронними бібліотеками, музейними колекціями, історичними картами та відкритими базами даних, що забезпечують швидкий доступ до історичних джерел і сприяють розвитку дослідницьких компетентностей студентів [3, с. 86].

У фізичному вихованні цифровізація має іншу функціональну спрямованість. Основна увага приділяється використанню електронних освітніх платформ, мобільних застосунків, відеоматеріалів, цифрових щоденників тренувань і систем моніторингу фізичної активності. Платформи Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams та спеціалізовані фітнес-сервіси забезпечують дистанційне навчання, контроль результатів, зворотний зв'язок і персоналізацію навчального процесу [4, с. 67].

Гейміфікація та інтерактивне навчання. Одним із найефективніших напрямів цифровізації освіти є використання технологій гейміфікації, які передбачають інтеграцію елементів гри в освітній процес. Використання рейтингів, цифрових відзнак, навчальних квестів, інтерактивних вправ та симуляцій сприяє підвищенню мотивації студентів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та формуванню стійкого інтересу до навчання.

У системі історичної освіти гейміфікація реалізується через історичні квести, цифрові вікторини, інтерактивні карти, рольові сценарії та віртуальні екскурсії. Такий підхід дозволяє студентам не лише засвоювати фактичний матеріал, а й аналізувати історичні процеси, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та розвивати критичне мислення.

У фізичному вихованні можливості гейміфікації є ще ширшими. Використання мобільних застосунків, фітнес-платформ, спортивних челенджів, систем досягнень і цифрових рейтингів стимулює регулярну рухову активність та підвищує мотивацію до занять. Крім того, інтеграція технологій доповненої (AR) та віртуальної реальності (VR)

створює умови для моделювання спортивних ситуацій і вдосконалення техніки виконання фізичних вправ.

Застосування штучного інтелекту та цифрових технологій. Сучасний етап цифрової трансформації освіти характеризується активним використанням технологій штучного інтелекту (ШІ). Генеративні моделі, системи машинного навчання, комп'ютерний зір та аналітика великих даних відкривають нові можливості для персоналізації навчання, автоматизації освітніх процесів і підтримки наукових досліджень [5, с. 91].

У сфері історичної освіти ШІ застосовується для аналізу історичних документів, розпізнавання рукописних текстів, автоматизованого перекладу, створення інтерактивних навчальних матеріалів і цифрових реконструкцій історичних подій. Викладачі можуть використовувати генеративні моделі для підготовки тестів, кейсів, практичних завдань і навчальних сценаріїв, що значно скорочує час підготовки до занять.

У фізичному вихованні технології штучного інтелекту застосовуються для аналізу техніки виконання фізичних вправ, моніторингу функціонального стану організму, прогнозування фізичного навантаження та формування індивідуальних програм тренувань. Поєднання ШІ з носимими пристроями (фітнес-браслетами, смарт-годинниками, датчиками руху) забезпечує оперативне отримання даних про фізичну активність і дозволяє адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб студентів [6, с. 54].

Переваги та виклики цифровізації. Цифровізація історичної освіти та фізичного виховання створює широкі можливості для підвищення якості освітнього процесу. Серед основних переваг варто відзначити: доступність освітніх ресурсів незалежно від місця перебування; персоналізацію навчання; підвищення мотивації студентів; розвиток цифрових компетентностей; підтримку наукових досліджень; автоматизацію контролю знань; розширення можливостей міжнародної академічної співпраці.

Разом із тим цифровізація супроводжується низкою викликів. Найбільш актуальними є недостатній рівень цифрової грамотності окремих учасників освітнього процесу, ризики кібербезпеки, проблема академічної недоброчесності, нерівномірний доступ до сучасної цифрової інфраструктури та необхідність постійного оновлення технічного забезпечення.

Висновки. Порівняльний аналіз цифровізації історичної освіти та фізичного виховання засвідчив, що обидві галузі активно розвиваються під впливом сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, однак мають різні напрями цифрової трансформації. Для історичної освіти пріоритетними є цифрові архіви, електронні

бібліотеки, інтерактивні історичні ресурси та цифрова гуманітаристика, тоді як у фізичному вихованні основна увага приділяється використанню цифрових платформ, мобільних застосунків, систем моніторингу фізичної активності та персоналізації навчального процесу.

Література:

1. Кабінет Міністрів України. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. Київ, 2022. 71 с.
2. Міністерство цифрової трансформації України. Концепція розвитку цифрових компетентностей : розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р. Київ, 2021.
3. UNESCO. Recommendation on Open Science. Paris : UNESCO Publishing, 2021. 39 p.
4. European Commission. Digital Education Action Plan 2021–2027. Brussels : European Commission, 2021.
5. UNESCO. Guidance for Generative AI in Education and Research. Paris : UNESCO Publishing, 2023.
6. OECD. Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem. Paris : OECD Publishing, 2023.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-667-9-8

СПАДЩИНА «ПОКУТСЬКОЇ ТРІЙЦІ» ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ, МУЗЕЙНІ ПРАКТИКИ ТА ВЗАЄМОДІЯ НАУКИ, ОСВІТИ Й МІСЦЕВИХ СПІЛЬНОТ

Гуйванюк М. Р.
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри історії України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна

Історико-культурна спадщина є одним із чинників формування локальної ідентичності та суспільної згуртованості. В умовах децентралізації в Україні питання перетворення регіонального історичного досвіду на ресурс розвитку територіальних громад набуло не лише академічного, а й практичного управлінського значення: культурна спадщина дедалі частіше постає не як пасивний об'єкт охорони, а як актив, здатний робити прямий і дотичний внесок у соціальний та економічний розвиток території.